

סימן מה: חישוב גיל ההיריון באולטרה-סאונד לצורך היתר נישואים

ח' באייר תשע"ה

לכבוד הרב מנחם בורשטיין שליט"א, ראש מכון פוע"ה.

בעקבות בקשתך ולאחר השיחה בינינו, ראיתי אף אני את פסק הדין של בית הדין האזורי בנתניה (תיק מספר 1024161/1 הדיינים: הרב שלמה שפירא, הרב אברהם מייזלס, הרב רפאל בן שמעון) מתאריך ב' באייר בשנה זו, העוסק בבקשת היתר נישואים כשהאישה בהיריון, ומדיווחי האולטרה-סאונד שהגישה, נראה שנכנסה להיריון עוד לפני הגירושים. על פי הכתוב בפסק הדין, הוגשו לבית הדין מסמכי סיכום של שתי בדיקות אולטרה-סאונד:

האחת היא בדיקה שנעשתה על ידי טכנאית שבה גיל ההיריון הוא שבוע 9.2, ויוצא מזה שתאריך הכניסה להיריון הוא 6/1 למניינם (שלא כמו שכתב בית הדין הנכבד, שהקדים את התאריך ביומיים)¹.

הבדיקה השנייה על ידי רופאת הנשים שבה גיל ההיריון הוא 12.1, ויוצא מזה שתאריך הכניסה להיריון הוא 3/1 למניינם. מכיוון שהגירושים היו ב-12/12 למניינם, ממילא עולה שהאישה זינתה עוד לפני הגירושים או שהעובר מבעלה ולא מהמבקש.

ואמנם ייתכנו לפעמים טעויות במכשיר האולטרה-סאונד, וגם לא כל העוברים זהים, אך ככל שתאריך הבדיקה הוא מוקדם יותר, כך הסבירות לטעויות הוא קטן יותר², מה עוד שבאולטרה-סאונד המאוחר היה נראה העובר גדול יותר באופן יחסי מהמוקדם במספר ימים, כך שלא סביר שהייתה טעות של קרוב לשבוע בבדיקה הראשונה.

אמנם האישה טוענת שהיא קיבלה וסת ארבעה ימים לפני הגירושים ונכנסה להיריון מיד לאחריהם. אולם על כך יש לומר אחת משתיים – או שקיבלה וסת כשהיא כבר בהיריון (דבר שאיננו נפוץ, אך אפשרי), או ששיקרה לגבי הזמן בו קיבלה את וסתה (שכן לפי דבריה, אף אם נאמר שהביוץ אצלה מקדים, היא יכלה להיכנס לכל המאוחר להיריון כמה ימים לאחר

1. גיל ההיריון שמחושב בשבועות על פי המניין הרפואי גדול בשבועיים מגיל ההיריון האמיתי. החישוב באופן זה נעשה מסיבות של נוחות בלבד (בתחילת ההיריון כל עוד לא נעשה אולטרה-סאונד מחשבים את גיל ההיריון על פי הזמן של הווסת האחרונה, שהוא הזמן היחיד שידוע בבירור, ובאופן ממוצע מוקדם בכשבועיים מזמן הביוץ, שהוא הזמן של הכניסה להיריון בפועל).

2. על פי ההמלצות הרפואיות המעודכנות, מרווח הטעות בחישוב גיל ההיריון בבדיקת אולטרה-סאונד עד השבוע העשירי להיריון הוא עד ארבעה ימים.

הגירושין ולא ביום הגירושין, כך שהדבר יוצר פער גדול יותר ממה שנאמר קודם בין תאריך הכניסה להיריון לפי בדיקות האולטרה-סאונד לבין תאריך הכניסה להיריון לפי טענתה). יוצא מכאן שגם אם יש לשנות מעט את חישובי התאריכים, עדיין צדק בית הדין בקביעתו שבדיקות האולטרה-סאונד (בוודאי בצירוף דברי האישה) מוכיחות שהכניסה להיריון הייתה עוד קודם הגירושין.

אוסף עוד שבעבר דנתי עם כמה וכמה פוסקים בשאלת האמינות של מכשיר האולטרה-סאונד לצורך קביעת גיל העובר, וכמה פוסקים: הגאון הרב שלמה דיכובסקי, הגאון הרב דוב ליאור והגאון הרב מאיר ניסים מאוז, כתבו לי שאפשר להסתמך על המכשיר לצורך קביעת גיל ארבעים יום של העובר וריקום איברים, ואפילו להקל. הגאון הרב אביגדר נבנצל כתב לי שיש להסתמך על המכשיר להחמיר, אבל לא להקל. נראה שגם בנידון שלנו נכונים הדברים.

לפלפולא בעלמא אסיים בעניין נוסף. בית הדין דן בדבריו בשאלה האם לדברי האישה שתפיל את העובר אם לא יתירו לה להינשא למבקש יש משקל, ועסק בעיקר בשאלה אם עליהם לעבור על איסור אחד כדי להציל אחר מאיסור חמור. בית הדין עצמו הזכיר את המקורות שדנים בהפלת עובר ממזר. נראה לעניות דעתי, שכיוון שהשאלת יעבץ (חלק א סימן מג) כתב שיש בהפלת עובר ממזר "קצת מצווה", ושו"ת רב פעלים (חלק א אבן העזר סימן ד) הביא את דבריו (ביחד עם דברי האוסרים) ולא דחאם, הרי שאפילו אם היה מקום להתיר איסור אחד על מנת למנוע מהם לעבור על איסור אחר, כאן שונים הדברים, שבמקום שיש סוברים שיש מצווה בדבר, בוודאי אין מה לדון אם לעבור על האיסור כדי למנוע את ההפלה על פי הסוברים שהיא איסור חמור גם בעובר ממזר.

בברכת התורה,

אריה כץ

